

UDK502.3:241

37.01.000.241

37.01/.014:502.2:241

Pregledni članak

Primljeno: 2. veljače 1997.

Visovac – škola bratimljenja sa stvorenim

Fra Bože Vuleta

Institut za kulturu mira, Split

Sažetak

Otočić Visovac, koji se nalazi na proširenju rijeke Krke između Roškog slapa i Skradinskoga buka, svojom Bogom danom ljepotom nije samo atrakcija estetskim znatiželjnicima i hodočasnicima već je svojim položajem i okolišem izvrsno mjesto **religiozno–kontemplativnog nadahnuća** svojim stanovnicima i svim posjetiteljima. Kao stoljetno središte franjevačke inicijacije, Visovac je omogućavao i omogućuje izgradivanje stava strahopoštovanja ne samo prema Bogu već i prema prirodi, tj. prema svim Božjim stvorenjima.

U članku se obrađuju različiti oblici strahopoštovanja prema prirodi. 1. Estetski oblik strahopoštovanja, koji obuhvaća osjetilno promatranje uza slutnju sveobuhvatnoga i doživljaj međuovisnosti svih bića te njihovu »svrhovitost bez sorhe«. 2. Kontemplativno–mistična dimenzija strahopoštovanja označava onaj oblik religioznoga poniranja u prirodu (shvaćajući pojam **religioznoga** u najširem smislu, kao **obuzetost onim što nadilazi vidljivo**), koji prirodu promatra s čuđenjem njezinoj čudesnosti. Ta se mističnost očituje u **osjećaju dioništva**, odnosno jedinstva sa svime što postoji te živi i shvaćanju prirode kao dara. Simbolički karakter prirode budio je u brojnim prirodoznanstvenicima tzv. »kozmičku religioznost«. Suvremeni ekološki odgoj treba prirodu prikazivati kao zagonetku i čudo. 3. Kad priroda u čovjekovim očima postane vrijedna njegova poštovanja, tj. kad čovjek otkrije njezin dublji smisao, njegov odnos prema prirodi zadobiva etičke dimenzije, pri čemu ono što je najranjivije postaje na određen način najizrazitijim objektom poštovanja i zaštite od čovjekove nadmoći. 4. Sv. Franjo Asiški koji je razvio »kozmičku mistiku« predstavljene je kao arhetip skladnog suživota čovjeka s prirodom.

Na kraju je Visovac, sa svojim prirodnim i kulturnim sadržajima, istaknut kao »škola« strahopoštovanja i mjesto bratimljenja sa stvorenjima.

Ključne riječi: božja stvorenja, kozmička mistika, kozmička religioznost, strahopoštovanje

Prvotna uloga franjevačkoga samostana na Visovcu tijekom njegove 550–godišnje prošlosti sastojala se u odgajanju redovnika franjevaca bilo tijekom njihove početne formacije, vremena novicijata ili trajne formacije. Stoga ovaj otočić, biser prirodne ljepote, zavrjeđuje da ga promotrimo i kroz tu prizmu, kroz prizmu **odgoja** za suživot čovjeka s prirodom, odnosno s Božjim stvorenjima. Ta »Bijela stijena«, kako je otočić nazivan prije nego što su se redovnici na njemu nastanili, ozelenjena i kultivirana, znakom je skladnog suživota čovjeka s **prirodom**. Svojom Bogom danom ljepotom Visovac je ne samo **atrakcija estetskim znatiželjnicima**, hodočasnicima i posjetiteljima, već je svojim položajem i okolišem izvrsno mjesto **religiozno–kontemplativnog nadahnuća** svojim stanovnicima i svim posjetiteljima. Svojom »odvojenošću« od svijeta on je zapravo znak ili **sakrament ljudske upućenosti na Boga**. »Viseći« u vodi između Miljevačke »brine« i Dubravičke strane, kao da ga samo nevidljivi potpornji drže sigurnim usred jezera, kao da isključivo ovisi (ili »visi«) o riječi Božjoj. U neposrednom dodiru s vodom koja ga ograđuje od ostatka civilizacije, svoje stanov-

